

SISUKORD

Eessõna	8
Direktorid	10
1. Mammi	12
2. Hall	14
3. Poisike	16
4. Ärimees	18
5. Kekaõps	20
6. Tagasikooli	22
7. Kojamees	24
8. Volikogu Esimees	26
9. Eksminister	28
10. Õppealajuhataja	30
11. Staadirektor	32
12. Ehitaja	34
13. Koolipapa	36
Õpetajad	38
1. Must Surm	40
2. Ainefanaatik	42
3. Semu	44
4. Kangelane	46
5. Guru	48
6. Algaja	50
7. Mammi	52
8. Hiireke	54
9. Ellujääja	56
10. Mesimagus	58

11. Revolutsioonäär	60
12. Tšikk	62
13. Juhuslik Külaline	64
14. Erudiit	66
15. Aktivist	68
Teisi koolis töötavaid inimesi	70
1. Õppealajuhataja	72
2. Huvijuht	74
3. Söögitädi	76
4. Majandusala Juhataja	78
5. Sekretär	80
6. Raamatukogutädi	82
7. IT-Inimene	84
8. Ringijuht	86
9. Haridustehnoloog	88
10. Garderoobitädi ja Koristaja	90
Järelhüüe	94

EESSÕNA

Kõigepealt: mina ei kirjutanud seda raamatut. See raamat kirjutas ennast ise. Tähed, sõnad ja laused ronisid peast sõrmedesse ja sealt arvutiekraanile. Kõik korrapärasel hanereas, kiiresti ja selgelt.

Ma armastan kooli! Kool on kõige parem koht, kus olla. Kui olin veel väikene mees, hakkas augusti saabudes tööpoolest rõõm rinna sees helisema, sest lähenes september ja lõpuks ometi sain kooli minna. Kevaditi olin kurb: kool pandi mitmeks kuuks kinni. Pärast seda, kui ma seitsmeaastaselt kooli läksin, olen kogu elu koolis käinud ja töötanud, pikki aastaid isegi mõlemat korraga, ning ühtegi aastat pole vahele jäänud.

Kuigi koolis mängivad oma osa koolimaja, õpikud-raamatud ja teised õpilased, siis õige meki ning olemuse annavad koolile siiski õpetajad ja nende bossid – lugupeetud koolijuhid. Nemad on need, kes saavad koolielu teha tõeliselt vürtsikaks (kas magusaks või kibedaks, on juba väga isiklik teema) ning panna kooli ja seal käivad õpilased kas õitsema või närbuma.

Õpetajate kõrval on koolis veel teisigi inimesi, kes küll igapäevaselt ainetunde ei anna, kuid mängivad kooli ja õpilaste igapäevaelus silmapaistvat rolli. Igaüks meist

mäletab oma kooliajast mõnda väga erilist koolis töötavat inimest, kes oli tuttavam ja omasem kui nii mõnigi õpetaja. Oli selleks siis koristajatädi, kes pahandas, kui ketsid olid porised, või garderoobitädi, kes pidevalt kõhacomme lutsutas. Mõni mäletab veel ka kütjat, kes igal hommikul enne lapsi kooli tuli ja ahjud küdema pani, et lastel koolis ikka hea ning soe olla oleks.

Õeldakse, et issanda loomaaed on kirju. Mina arvangi, et kool ongi nagu issanda loomaaed või veel parem – džungel – kirju, mitmekülgne ja huvitav ning eks seal hakama saamine võib olla nagu ekspeditsioon tundmatusse.

Kõik õpetajate ja koolijuhtide tüübid ning kooliinimeste erivormid, keda siin on vähemal või natuke sõnarohkemal moel kirjeldatud, on välja nõrutatud aastatepikkusest kogemusest. Õpetajaid ja koolitöötajaid olen ma aastate jooksul näinud sadu kui mitte tuhandeid, koolijuhte vähemalt sadu. Mõni koolitädi, õpetaja või koolijuht on olnud püstihull, mõni õel ja mõni peenutsevalt väiklane, aga suurem osa neist on (ja mõni kahjuks ka oli) tõeliselt suure hingega inimesed.

Suur kummardus neile ja suur kummardus teile, kes te koolis töötate ning maailma naeratusega paremaks muudate.

DIREKTORID

Iga Eesti inimene teab vähemalt ühte koolijuhti, olgu see siis onu, kes esimeses klassis aabitsa andis, või see tädi, kes kaunil varasuvisel pärestlõunal kooli lõputunnistuse pihku surus. Koolijuht on Eestis väga austatud ja mõjukas inimene, sest tema käes on rahva tulevik ning seda tihti aastakümneid järjest. Ta ei saa kooli kokkutulekul küll nii palju lilli kui kallis matemaatikaõpetaja, kuid igatahes tunnevad teda ümbruskonnas kõik inimesed ja oma piirkonna elu-olu korraldamisel on tema sõnal kõva kaal.

Kui inimene kohtub elu jooksul tavaliselt ikka paarikümne arsti ja kümmekonna politseinikuga, siis koolidirektoreid tuleb tavaliselt ette vaid üks-kaks. Õnnelikumad on need, kellel on olnud võimalus kohtuda vähemalt nelja-viie koolijuhiga ja on vähe-seid väljavalituid (nagu käesoleva raamatukese autor), kellel on õnnistus ning rõõm näha koolijuhtide maastikku täies ilus ja koosseisus õitsemas ning kasvamas.

Koolijuhid on väga eripalgeline rahvas ja ka üksteisest paarikümne meetri kaugusel asuvate koolide juhid võivad üksteisest erineda nagu siga ja kägu või nagu Põdra ja Lõbu ehk siis natuke rohkem või natuke vähem. Ükskõik, kas koolijuht on

suur guru või sammaldunud vaikiv kalju, siis karta pole tarvis ühtegi neist, sest nagu koolitusfirma Fontese koolijuhtide mentorprogrammiga tegelejad enda üllatuseks avastasid, **armastavad koolijuhid tööpoolest lapsi** ning tahavad, et neil koolis ja elus hästi läheks. Seega ei olegi nii väga oluline, milline koolijuht parajasti teie elukohajärgse eliitpõhikooli etteotsa on sattunud, teie lapse areng ja hea käekäik on tema südameasi.

Järgnevalt kirjeldan mõnda levinumat direktori üldtüüpi ja annan väikeseid vihjeid, kuidas nendega jutu peale saada ning jääda. Lisaks klassikalistele üldtüpaažidele on olemas loomulikult segatüübid.

Head avastamist!

1. MAMMI

Kes ta on?

Mammi on üsna Eesti keskmine direktor. Ta on reeglina naissoost ning kannab seelik-jakk-kostüümi. Tema kohta võib tavaliselt öelda, et ta pole oma endisaegset figuuri mitte ainult säilitanud, vaid on selle lausa kahekordistanud. Võib leiduda ka meessoost Mammisid, kes kannavad halli ülikonda.

Mammi tahab näidata, et tema koolis on kõik hästi. Õpetajatega on hästi. Õpilastega on hästi. Ruumid on hästi koristatud. Süüa antakse hästi.

Kõik on hästi. Seda eriti külalistele ja koolipidajale. Ja lastevanematele. Hästioleku näitamise nimel on Mammi valmis minema väga kaugele, näiteks pesema vajadusel lausa ise nõusid või käskima õpetajal muuta ära Kristi hinne, sest vallavanema sünnipäeval ütles Kristi vanaema endine pinginaaber, et vaene Kristi õppis ja õppis, aga õpetaja kiusu tõttu sai ikka kolme. Aga Mammi koolis pole kiusu ja nii saabki Kristi ilusasti nelja. Mammi

koolis pole ka kiusamist, väljakukkumist, koolivägivalda. Kõik on hästi. Mammi jaoks on tema kool nagu potilill või koduloom – seega silmaterana, kelle hoolitsemisele ta pühendab kogu oma aja.

Kooli jõuab Mammi tavaliselt esimeste seas ning lahkub viimasena. Seda välja arvatud juhul, kui on tarvis minna oma kooli esindama mõnele vastuvõtule või auhindade jagamisele. Mammile meeldib auhindu vastu võtta, aga veel rohkem meeldib talle neid oma kooli õpilastele jagada, mistõttu peaaegu iga laps on saanud Mammi enda käest aktusel raamatu, kiituskirja või vähemalt diplomi „hea ürituse“ eest.

Õpilased Mammit eriti ei armasta. Ei vihka ka. Nende jaoks on Mammi see aktustetädi, kes peab pikki ilutsevaid kõnesid ja annab pabereid.

Millest temaga rääkida?

Mammi absoluutne lemmikteema on tema ilus ja hea kool. Samuti on hea kõnelda teemal, kui külalishahke tema ja ta kool on ning et mitte kusagil mujal pole külalist nõnda soojalt vastu võetud. Alati võib rääkida tublidest lastest ja sellest, kui palju vaeva on tänapäeval ikka tarvis näha, et igast väänikust asja saaks. Rääkida võib ka Mammi enda lastest/koduloomadest/aiast, aga ainult siis, kui ta ise on maininud, et tal üks või teine olemas on. Vastasel juhul võib tegemist olla suure ämbriga, millest ühe kohtumisega välja ei roni.

Millest mitte rääkida?

Teistest koolidest. Eriti kui need kipuvad olema suuremad, uuemad, edukamad või mistahes osas Mammi koolist paremad. Kehvemat koolidest võib rääkida, aga see on igapidi libe tee, mille võib ette võtta ainult omal vastutusel. Kindlasti tuleb iga hinna eest vältida lauset: „Kuule, kas Teie koolis ei käinud mitte see */inimene/*, kes tegi seda */pahandust/*.” Ei käinud. Tema koolis on kõik hästi.